

Fakülteleşme ve Rekreasyon Bölümleri

Özkan TÜTÜNCÜ

Dokuz Eylül Üniversitesi
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu

GİRİŞ

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları hızlı bir şekilde Turizm Fakültelerine dönüştürülmüştür. Bu dönüşüm sürecinde yurtdışı örnekleri tam olarak incelen(e)mediği, dünyada bu alanı yönlendiren okulların yapıları ve programları anlaşılamadığı ve entegre edilemediği, Turizm Fakültelerinin bugünkü durumundan anlaşılmaktadır. Bu nedenle yaşanan sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik iyileştirmelerin yapılabilmesi için yurtdışı örneklerinin gözden geçirilmesinde fayda bulunmaktadır.

Kuzey Amerika'daki turizm ve boş zaman alanında eğitim veren dört yıllık okullar incelendiğinde, zengin fakat temel olarak yapılanmaları birbiriyle uyumlu kurumlar ile karşılaşılmaktadır. Öncelikle bölüm ve okulların çok farklı adlar ile farklı fakültelerde oluştuğu dikkat çekicidir. Illinois Üniversitesinde, Sağlık Bilimleri Koleji altında bir bölüm iken (Illinois Üniversitesi 2018), George Mason Üniversitesi, Eğitim ve İnsan Gelişimi Koleji içinde bir okul olarak yer almaktadır (George Mason Üniversitesi 2018). Kuzey Amerika'da, geçerli kabul görmüş üniversiteler içinde, Turizm Fakültesi adı altında herhangi bir akademik birim yer almamaktadır. Çalışmanın yazarı, doktora araştırmasını yaptığı Michigan State Üniversitesi, Eli Broad İşletme Koleji, Ağırlama İşletmeciliği Yüksekokulu'nun adı incelendiğinde (Michigan State Üniversitesi, 2018) aslında bir zamanlar Türkiye'de uygulanan sistemin, ABD ile uyumlu olduğu görülecektir. Bu çalışmanın yazarı aynı zamanda Çukurova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF), Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'ndan mezundur. Diğer bir ifa-

de ile ABD'de olduğu gibi bir fakültenin altında yer alan yüksekokulda eğitim almıştır. Daha sonra ilk akademik görevine Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde başlamıştır. Bu fakültede ABD gibi içinde birbirinden tamamiyle bağımsız bölümler bulunmaktadır. Yine ABD'de olduğu gibi içinde birbirinden tamamen bağımsız bölümler bulunduran bir fakültede eğitim verilmektedir. Burada üzülecek veya sevinilecek bir şey yoktur. Ancak Kuzey Amerika örnekleri incelendiğinde genelde multi ve inter disiplinli fakültelerin altında bir bölümleşme veya okullaşma görülmektedir. Bu tip yapılanmaların bölümlerin veya okulların, akademik görgü ve araştırma yapısını geliştirmede önemli bir rol oynadığı yapılan ve yayınlanan araştırmaların zenginliğinden hareketle anlaşılabilir.

Ülkemizde AB sürecinde yüksekokulların fakülteleşme eğilimine geçtiğini biliyoruz. Bunda en büyük etmenlerden birinin var olan üniversite ortamı içinde daha güçlü bir yapıya ulaşabilmek ve daha rahat kadrolaşabilmek umudununun olduğu, birçok akademisyen tarafından belirtilmektedir. Öte yandan zaten İşletme veya İİBF gibi bir fakültenin veya oluşturulabilecek olan multi disiplinler başka bir fakülte içinde yer almanın önemli bir dezavantajının olmadığı, hatta çok disiplinli ve disiplinlerarası araştırmaya olanak veren bir ortam yaratacağı için avantajı olduğu düşünülebilir. Eğer konu dekan olarak güç elde etmek ve alana nüfuz etmek ise Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi'nde dekanı olarak, Turizm İşletmeciliği Bölümü'nden Prof.Dr. Orhan İçöz'ün veya İİBF dekanı olarak Prof. Dr. Alp Timur'un veya Prof. Dr. Öcal Usta'nın görev

yaptığını belirtmekte fayda bulunmaktadır. Ülkemizdeki, batıdaki ve doğudaki uygulamalar tam incelenmeden, “küçük olsun ama bizim olsun” diyerek böyle bir değişikliğe gidilmesinin, ne gibi olumlu ve olumsuz sonuçları olacağını gelecekte göreceğiz.

ÜLKEMİZDEKİ TURİZM VE REKREASYON İLE İLGİLİ PROGRAMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Turizm alanında fakülteleşmenin yaratacağı etkiler tam incelenmese de artık bir *defacto* olarak turizm fakülteleri ortadadır. Madem fakülteleştik, fakülteleşme sonrası eğitim programlarımızı da kısaca bir gözden geçirmemiz gerekmektedir. 2018 yılında üniversite sınavlarında açılan kontenjanlar incelendiğinde, turizm alanında eğitim veren örgün eğitim ve ikinci öğretim programlarının Tablo 1’deki gibi oluşmuştur.

Ülkemize turizm alanında toplamda 381 programda lisans düzeyinde eğitim verilmektedir. 81 ilin bulunduğu ülkemizde her il’e yaklaşık dört turizm programı düşmektedir! Bünyesinde turizmle ilgili (?) üç öğretim üyesi bulunduran her

üniversite, bir program açabilmekte ve bu hızla devam etmektedir. Kısa bir sürede bu sayının daha da artacağı öngörümlenebilir (Sert ve İkiz 2012: 524). Tabloda Turizm Fakültesi ve/veya yüksekokullarında (bazı üniversitelerde örneğin Dokuz Eylül Üniversitesi’nde hem fakülte hem yüksekokul olarak üç farklı dört yıllık program bulunmaktadır!) eğitim veren programlar alana göre gruplandırılarak verilmiştir. Turizm İşletmeciliği alanı en yaygın alan olup, 176 program ile, daha sonra yiyecek-içecek alanı 91 program ile, sonra seyahat işletmeciliği ve rehberlik alanı 48 program ile ve son olarak spor bilimleri rekreasyon programları dışarıda tutlursa, rekreasyon bölümleri 13 program ile eğitim vermektedir.

Turizm fakültelerindeki programları genel olarak dört başlık altında gruplandırabiliyoruz. Çalışmanın başlığı ile sınırlı kalınarak burada turizm fakülteleri altında yer alan rekreasyon bölümlerinin yapılanmasını ve müfredatını kısaca değerlendirecektir. Fakülteleşme sürecinde fakülteler içinde bölümlerin artırılmasının, fakültelerin gücü üzerinde etkisi olacağı düşünüldü-

Tablo 1. 2018 Yılında Turizm İle İlgili Programların Dağılımı

Program Adı	Örgün Eğitim Programı	İkinci Öğretim Programı	Toplam
Turizm İşletmeciliği	49	16	65
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	10	3	13
Turizm ve Otelcilik	38		38
Turizm ve Otel Yöneticiliği	37		37
Konaklama ve Turizm İşletmeciliği	4		4
Konaklama	12	7	19
Turizm İşletmeciliği Ara Toplam	150	26	176
Seyahat İşletmeciliği	4	2	6
Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	10	3	13
Turizm Rehberliği	25	4	29
Seyahat İşletmeciliği ve Rehberlik Ara Toplam	39	9	48
Yiyecek İçecek İşletmeciliği	5	3	8
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	65	4	69
Gastronomi	14		14
Yiyecek İçecek Ara Toplam	84	7	91
Rekreasyon Yönetimi	13		13
Rekreasyon (Spor Bilimleri)	42	11	53
Rekreasyon Ara Toplam	55	11	66
Turizm Fakülteleri/Yüksekokulları Genel Toplam	286	42	328
Genel Toplam (Spor Bilimleri Fakülteleri dahil)	328	53	381

Kaynak: YÖK 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu. <http://www.osym.gov.tr/TR,13683/2018-yuksekokretim-kurumlari-sinavi-yks-kilavuzu.html>, Erişim tarihi: 13 Kasım 2018.

ğünden ve yurtdışında (özellikle İngilizce konuşan ülkelerde) rekreasyon ile ilgili eğitimlerin turizm alanı ile çokça ilişkilendirilmesinden dolayı, Rekreasyon Yönetimi programları yeni fakültele- rimize eklenmiştir. Ancak yine fakülteleşme sürecinde olduğu gibi yurtdışı ve yurtiçinde va- rolan rekreasyon programlarının (Spor Bilimleri Fakülteleri'nde) tam olarak incelenmediği ortaya çıkmaktadır. Bu sonuca ulaşılmasının en büyük nedenlerinden biri oluşturulan yeni "Rekreas- yon Yönetimi" bölümlerinin müfredatlarından ve programların yapısından kaynaklanmakta- dır. Bu kapsamda öncelikle ülkemizde var olan programların müfredatları karşılaştırmalı olarak ele alınarak, daha sonrasında da benzer Kuzey Amerika'da yer alan programların yapıları ince- lenebilir. İlk olarak ülkemizde hem rekreasyon hem de turizm işletmeciliği programına sahip olan üniversitelerin dağılımı Tablo 2'de verilme- ktedir.

Tablo 2'ye göre beş adet Rekreasyon Yönetimi (RY) bölümü Turizm fakültelerinin bünyesinde, üç adet Rekreasyon bölümü Spor Bilimleri Fakültesi bünyesinde, bir adet Rekreasyon bölü- mü Spor Yüksekokulu ve bir adet rekreasyon bölümü Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu bünyesinde olmak üzere toplam 10 adet rekreasyon bölümü 2018-2019 öğretim yılında öğrenci kabul etmektedir. 2018 yılı itibarıyla RY ile Turizm İş-

letmeciliği Tİ bölümlerine öğrenci alan ve müf- redatlarını internet sitelerinden ilan etmiş iki üniversitemizin; Ankara Hacı Bayram Veli Üni- versitesi (AHBVÜ- Önceki konumlanması Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakülte- si) ile Antalya Üniversitesi'nin (AÜ) RY ve (Tİ) program müfredatları burada değerlendirile- cektir. Araştırma kapsamının sadece AHBVÜ ve AÜ Turizm Fakültelerinde yer alan Tİ ve RY bölümleri ile sınırlı tutulmasında, üniversitelerin turizm alanında köklü üniversiteler arasında yer almaları, akademik birimlerinde incelenen bölümlerin aktif olması, internet üzerinden sadece her iki programın müfredatlarının erişime açık olması ve lisansüstü eğitim programlarının ol- ması etkili olmuştur (Tütüncü, Akgündüz ve Ye- şilyurt 2018).

Tablo 3 incelendiğinde, AHBVÜ Turizm Fakültesi'nde bulunan Tİ ve RY programların- da bulunan 38 zorunlu dersin 30'u, 33 seçmeli dersin 24'ü her iki programda da verilmektedir (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 2018a ve 2018b). Bu nedenle zorunlu derslerin benzerlik oranı yaklaşık olarak yüzde 79, seçmeli derslerin ise yüzde 73'dür.

AÜ Turizm Fakültesi'nde yer alan Tİ ile RY prog- ramları arasında yapılan karşılaştırma, Tablo 4'te sunulmaktadır. Bu kapsamda AÜ Turizm Fakültesi'nde bulunan Tİ ile RY programlarının

Tablo 2. 2018 YKS Tercih Kılavuzunda Yer Alan Rekreasyon Bölümlerinin Dağılımı

Üniversite Adı	Akademik Birim Adı	Bölüm Adı
Akdeniz Üniversitesi (Antalya)	Manavgat Turizm Fakültesi Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi Rekreasyon Yönetimi
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Gazi Üniversitesi (Ankara)	Spor Bilimleri Fakültesi	Rekreasyon
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (Karaman)	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Spor Bilimleri Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi Rekreasyon
Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya)	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Spor Bilimleri Fakültesi	Rekreasyon
Girne Amerikan Üniversitesi (KKTC-Girne)	Spor Yüksekokulu	Rekreasyon Yönetimi (Burslu)

Kaynak: YÖK 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu. <http://www.osym.gov.tr/TR,13683/2018-yuksekoğretim-kurumlari-sinavi-yks-kilavuzu.html>, Erişim tarihi: 13 Kasım 2018.

Rekreasyon İncelemeleri

Tablo 3. AHBVÜ Turizm Fakültesi'nde Bulunan Tİ ve RY Programlarının Müfredatlarının Karşılaştırılması

Yarıyıl	Zorunlu Dersler		Seçmeli Dersler	
	Derslerin Benzerliği	Farklı Olan Dersler	Derslerin Benzerliği	Farklı Olan Dersler
1.Yarıyıl	7/7	-		-
2.Yarıyıl	7/7	-		-
3.Yarıyıl	4/5	- Rekreasyon Kaynakları	5/5	-
4.Yarıyıl	3/5	- Rekreasyon Etkinlikleri - Rekreasyon İşletmeciliği	4/4	-
5.Yarıyıl	4/4		3/6	-Terapatik Rekreasyon -Rekreasyon ve Kentleşme -Tesis Yönetimi
6.Yarıyıl	3/4	-Rekreasyon Politikaları ve Planlaması	3/6	-Ekoloji -Rekreasyon İşletmelerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri -Rekreasyon ve Yerel Yönetim
7.Yarıyıl	1/3	-Rekreatif Alan Tasarımı -Animasyon Hizmetleri	4/6	-Parklar Yönetimi -Yaratıcı Drama
8.Yarıyıl	1/3	-Rekreasyon Program Planlaması -Animasyon Uygulamaları	5/6	-Rekreasyon ve Spor

Tablo 4. AÜ Turizm Fakültesi'nde Bulunan Tİ ve RY Bölümlerinin Müfredatlarının Karşılaştırılması

Yarıyıl	Zorunlu Dersler		Seçmeli Dersler	
	Derslerin Benzerliği	Farklı Olan Dersler	Derslerin Benzerliği	Farklı Olan Dersler
1.Yarıyıl	5/6	-Turizm ve Kültür	-	
2.Yarıyıl	5/7	-Rekreasyona Giriş -Mesleki Anatomi ve Fizyoloji	-	
3.Yarıyıl	4/7	-Rekreasyon Psikolojisi -Terapötik Rekreasyona Giriş -Park ve Açık Alan Rekreasyon Kaynakları	-	
4.Yarıyıl	4/7	-Rekreasyon Yönetimi -Rekreasyon Sosyolojisi -Yaratıcı Drama	-	
5.Yarıyıl	1/6	-Animasyona Giriş -Sahne Makyajı -Sağlık ve İlk Yardım -İletişim ve İnsan İlişkileri -Wellness & Spa Turizmi -Terapötik Rekreasyona Giriş	0/2	-Müşteri İlişkileri Yönetimi
6.Yarıyıl	2/6	-Wellness & Spa Uygulamaları -Animasyon Uygulamaları -Rekreasyonel Fiziksel Uygunluk -Sağlık Turizmi	1/2	-Alternatif Turizm
7.Yarıyıl	2/6	-Rekreasyonel Tesis Yönetim -Kentsel Rekreasyon -Rekreatif Alan Tasarımı -Rekreasyon ve Spor Turizmi	1/2	-Rekreasyon ve Yerel Yönetimler
8.Yarıyıl	4/6	-Rekreasyonel Materyal Geliştirme -Rekreasyonel Ritim ve Dans	0/2	-Rekreatif Tandem Bisikleti -Masaj

müfredatlarında yer alan 51 zorunlu dersin 27'si her iki programda da verilmektedir. Bu nedenle zorunlu derslerin benzerlik oranı yaklaşık olarak yüzde 53'dür (Akdeniz Üniversitesi 2018a ve 2018b). Seçmeli derslerin ise sekiz dersin sadece ikisi ortak, dolayısıyla benzerlik yüzde 25'tir.

Yukarıdaki tablolarda her ne kadar seçimlik derslerde farklılıklar saptansa da (ki yine de benzerlik oranları yüksektir) fiili durumda hangi derslerin seçildiği diğer bir ifade ile tüm derslerin seçimlik olarak açılıp açılmadığı veya zorunlu seçimlik ders olarak belirli programların derslerinin seçtirildiği de göz önüne alınmalıdır. T1 ile RY arasında pek çok ortak yön olmakla birlikte, iki ayrı bölüm olarak kurgulanmalarından dolayı ve hatta spor bilimleri alanında rekreasyon olarak bir üçüncü bölüm olarak ele alınmasından dolayı, çalışma kapsamında turizm fakültelerinde yer alan her iki bölüm arasında alana özel anlamlı ders farklılıklarının olması beklenmektedir. Müfredat benzerlik oranlarının yüksek olduğu turizm fakültelerinde, RY müfredatının bölümün multidisipliner özellikleri daha fazla dikkate alınarak tekrar düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir (Tütüncü, Akgündüz ve Yeşilyurt 2018). Ek olarak 6. Akademik Turizm Eğitim Arama Konferansı sonuç raporunda müfredatlarla ilgili yapılan önerilerde de belirtildiği gibi rekreasyon yönetimi programları için uzmanlık alanlarına ilişkin seçmeli dersler, yerellik ve coğrafi farklılıklar dikkate alınarak, RY programının güçlendirilmesi ve programdaki dil öğretimine yönelik derslerin artırılması önerilebilir (Kozak, Tütüncü ve Kozak 2014: 11). Ayrıca müfredatlarda düzenleme yapılırken dünyadaki örneklerine uygun olarak spor bilimleri, güzel sanatlar, sağlık bilimleri alanları ile ilgili derslerin yeterli nicelikte ve nitelikte müfredatlara eklenmesi gerektiği vurgulanabilir (Tütüncü, Akgündüz ve Yeşilyurt 2018).

KUZAY AMERİKA'DAKİ TURİZM VE REKREASYON İLE İLGİLİ PROGRAMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kuzey Amerika'da bünyesinde hem turizm hem de rekreasyon gibi alanları bulunduran programlar incelendiğinde, yapılarının genel olarak bir birleriyle uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Genel olarak turizm alanındaki okullarda ve bölümlerde, ilk iki yıl bilim dalı farkı olmadan benzer dersler sunulmakta, ikinci yıldan itibaren ihtisaslaşma olmaktadır. Hatta öğrenciler önce fakülte ve/veya kolej bazında yüksek öğrenime kabul edilmekte, ilk iki yıllık temel eğitimi bitirdikten sonra, bölümlerini seçebilmektedirler. Bu kapsamda Illinois Üniversitesi, Uygulamalı Sağlık Bilimleri Koleji, Rekreasyon, Spor ve Turizm Programı (Illinois Üniversitesi 2018) incelendiğinde tüm öğrencilerin öncelikle Tablo 5'teki genel eğitim ve alana özgü temel dersleri tamamladığı görülebilir.

Illinois Üniversitesi, Uygulamalı Sağlık Bilimleri Koleji, Rekreasyon, Spor ve Turizm Programı alandaki en iyi entegre programlardan biri olarak değerlendirilebilir. Program dikkatlice incelendiğinde, birbirinden bağımsız Rekreasyon Yönetimi veya Spor Yönetimi veya Turizm Yönetimi programları bulunmamaktadır. Bunun yerinde tek bir programda her üç alanı içine alan "Rekreasyon, Spor ve Turizm Yönetimi" ve "Rekreasyon, Spor ve Turizmde Pazarlama" gibi ortak temel dersler ilk iki yılda verilmekte, sonra uzmanlaşmaya geçilmektedir. Bu aynı zamanda kaynakların en etkin şekilde kullanılmasını da beraberinde getirmektedir.

Bu tür bir uygulama sadece Illinois Üniversitesi, Uygulamalı Sağlık Bilimleri Koleji, Rekreasyon, Spor ve Turizm Programı için geçerli değildir. Benzer uygulamalar Clemson Üniversitesi, Davranış, Sosyal ve Sağlık Bilimleri Koleji, Park, Rekreasyon ve Turizm Yönetimi Programı (Clemson Üniversitesi 2018) için de geçerli olup, burada Toplumsal Rekreasyon, Spor ve Kamp Yönetimi, Profesyonel Golf Yönetimi, Park ve Koruma Alanları Yönetimi, Rekreasyon Terapisi ile Seyahat ve Turizm uzmanlaşma alanı olarak sunulmaktadır. Kanada için de benzer durum geçerlidir. Alberta Üniversitesi, Kinesioloji, Spor ve Rekreasyon Fakültesi, Rekreasyon Spor ve Turizm Programı'nda (Alberta Üniversitesi 2018), Toplumsal Gelişim, Spor ve Rekreasyon Yönetimi ile Turizm ve Doğal Ortamlar uzmanlık alanı olarak sunulmaktadır. ABD'den bir diğer örnek ise George Mason Üniversitesi, Eğitim ve İnsan Gelişimi Koleji, Rekreasyon, Sağlık ve Turizm

Tablo 5. Illinois Üniversitesi, Uygulamalı Sağlık Bilimleri Koleji, Rekreasyon, Spor ve Turizm Programı Genel ve Temel Eğitim Dersleri

Genel Eğitim Derslerini	Temel Dersleri
Kompozisyon I	Modern Toplumda Rekreasyon, Spor ve Turizm
İleri Düzey Kompozisyon II	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Oryantasyon
Nicel Akıl Yürütme I	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Liderlik
Beşeri Bilimler ve Sanat	Rekreasyon, Spor ve Turizm Yönetimi
Nicel Akıl Yürütme II	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Finansal Kaynak Yönetimi
Sosyal Bilimler	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Etik Sorunlar
Sosyal ve Davranış Bilimleri	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Pazarlama
Doğa Bilimleri ve Teknoloji	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Tesis Yönetimi
Yabancı Dil	Rekreasyon, Spor ve Turizmde İletişim
Kültürel Çalışmalar	Araştırma Yöntemleri ve Analiz
	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Stratejik Düşünme
	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Güncel Konular
	Rekreasyon, Spor ve Turizmde Etkinlik Yönetimi
	Parklar, Rekreasyon ve Çevre

Tablo 6. Illinois Üniversitesi, Uygulamalı Sağlık Bilimleri Koleji, Rekreasyon, Spor ve Turizm Programı Uzmanlık Alanı Dersleri

Rekreasyon Yönetimi Uzmanlığı	Spor Yönetimi Uzmanlığı	Turizm Yönetimi Uzmanlığı
Rekreasyonun Temelleri	Spor Yönetiminin Temelleri	Turizmin Temelleri
Yerel Halk ve Rekreasyon	Spor Hukuku	Turizm ve Kültür
Rekreasyonda Toplum Planlaması	Spor ve Gelişim	Turizmde Planlama ve Geliştirme

Yüksekokulu olup bu okulda Ağırlama Yönetimi, Turizm Yönetimi ve Faaliyet (Event) Yönetimi alanlarında (George Mason Üniversitesi 2018) uzmanlaşma sağlanmaktadır. Idaho Üniversitesi, Eğitim, Sağlık ve İnsan Bilimleri Koleji, Rekreasyon, Spor ve Turizm Yönetimi Programı'nda (Idaho Üniversitesi 2018) da iki alanda; Rekreasyonda Liderlik ile Sürdürülebilir Turizm ve Boş Zaman İşletmeciliği uzmanlaşmasına gidilebilmektedir. Son örnek olarak Florida Üniversitesi, Sağlık ve İnsan Performansı Koleji, Turizm, Faaliyet ve Rekreasyon Yönetimi Programı'ndaki (Florida Üniversitesi 2018) iki uzmanlaşma alanı olan Faaliyet Yönetimi ile Turizm ve Ağırlama Yönetimi örnek olarak verilebilir.

SONUÇ

Pragmatik açıdan değerlendirilirse, eğer eğitim programlarımızın mezunları aynı yerlerde is-

tihtam edilecekse, farklı program adları altında eğitim vermenin bir anlamı olmadığını savunmak, yanlış olmayacaktır. Diğer bir ifade ile müfredatların bir birine benzediği iki programın birbirinden nasıl ayrıştığının ve farklılığının ne olduğunun ortaya konması gerekmektedir. Eğer mezunlarımızın farklı alanlarda istihdamı söz konusu olacaksa, bölümlerin müfredatlarının da farklılaştırılması gerekmektedir. Bu kapsamda Kuzey Amerika'daki iki yıl temel dersleri tamamlayıp, daha sonra istedikleri alanda uzmanlaşma yaklaşımı akılcı görülebilir ama Kuzey Amerika'daki rekreasyon alanlarının -arz açısından- zenginliği ve bu alanlara halkın aktif katılımının -talebinin- bu alanı şekillendirdiği de gözden uzak tutulmamalıdır. Ülkemizdeki rekreasyon bölümleri mezunlarının istihdam olanakları incelenmeden bu programların açılmasının, ne gibi sorunlar doğurabileceğinin dikkate alınması gerekmektedir.

Ülkemizde tıp alanında eğitim veren okulların yapıları, turizm fakülteleri için belki de iyi bir örnek olabilir. Tıp fakültelerinde bölümleşme olsa da eğitim açısından tek bir programın olduğu unutulmamalıdır. Fakülte olmak için içi doldurulmamış yeni bölümlerin açılmasına gerek yoktur. Fakülteleri tek bir bölümde uzmanlaşma sağlamaları daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesine olanak tanıyabilir. Bunu yapabilmek için alanlar arasındaki farklılıkların neler olacağı, bilim dallarının amaç ve hedeflerinin ayrı ayrı net olarak belirlenmesi gerekmektedir. “Kervan yol düzülür” anlayışıyla programı açmak yerine, önce bu programlarda eğitim verip araştırma yapabilecek alana has öğretim elemanlarının, alanın çok disiplinli ve disiplinlerarası yapısı unutulmadan disiplinlerarası lisansüstü programlarda yetiştirilmesi gerekliliği göz ardı edilmemelidir.

Bu çalışmada ülkemizdeki programlar burs kontenjanları da dikkate alınarak verilmiştir. Özel üniversitelerdeki burslu programların çalışmaya dahil edildiği göz ardı edilmemelidir. Ayrıca burada ele alınan okullar ve yapılarının şekillenmeleri, Kuzey Amerika kapsamında değerlendirilmelidir. Farklı ülkelerde daha değişik örneklerin olabileceği muhtemeldir ve diğer ülkelerdeki yapılanmaların da incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akdeniz Üniversitesi (2018a). Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi Bölümü, <http://turizm.akdeniz.edu.tr/rekreasyon-yonetimi/mufredat/>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Akdeniz Üniversitesi (2018b). Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü, <http://turizm.akdeniz.edu.tr/turizm-isletmeciligi/mufredatlar/>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Alberta Üniversitesi (2018). Areas of Research, Recreation, Sport and Tourism, <https://www.ualberta.ca/kinesiology-sport-recreation/research/areas-of-research/recreation-sport-and-tourism>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (2018). Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü Müfredatı, <http://turizm-isletme.ahbv.edu.tr/posts/view/title/mufredat-35566>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.

- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (2018a). Turizm Fakültesi Rekreasyon Yönetimi Bölümü Müfredatı, <http://turizm-rekreasyon.ahbv.edu.tr/posts/view/title/mufredat-35512?siteUri=turizm-rekreasyon>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Clemson Üniversitesi (2018). Parks, Recreation and Tourism Management, <http://www.clemson.edu/degrees/parks-recreation-and-tourism-management>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Florida Üniversitesi (2018). The Tourism, Event & Recreation Management Program, <http://hhp.ufl.edu/about/academics/bs-tourism-event-recreation-management>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- George Mason Üniversitesi (2018). The School of Recreation, Health, and Tourism, The Hospitality, Tourism and Events Management, <https://rht.gmu.edu/hospitality-tourism-and-events-management/degree-options/>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Idaho Üniversitesi (2018). Department of Movement Sciences, Recreation, Sport, and Tourism Management (B. S. Rec.), <https://www.uidaho.edu/ed/mvsc/academics/recreation/recreation-bs>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Illinois Üniversitesi (2018). College of Applied Health Sciences, Bachelor of Science in Recreation, Sport and Tourism, <http://rst.illinois.edu/undergrad-overview>, Erişim tarihi: 13 Kasım 2018.
- Kozak, N., Tütüncü, Ö. ve Kozak, M. (2014). 6. Akademik Turizm Eğitimi Arama Konferansı Sonuç Raporu. Akademik Turizm Eğitimi Arama Konferansı, Bodrum, Muğla.
- Michigan State Üniversitesi (2018). Eli Broad College of Business. The School of Hospitality Business, <https://hospitalitybusiness.broad.msu.edu/>, Erişim tarihi: 14 Kasım 2018.
- Sert, S. ve İkiz, A. N. (2012). Turizmin Bilimsel Konumuna İlişkin Akademisyenlerin Tutumları Üzerine Bir Araştırma. VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı (ss.523-535), Kemer, Antalya.
- Tütüncü, Ö, Akgündüz, Y. ve Yeşilyurt, C. (2018). Turizm Fakültelerinde Yer Alan Rekreasyon Yönetimi ve Turizm İşletmeciliği Bölüm Müfredatlarının Karşılaştırması. Hasan Olalı Turizm Sempozyumu, 18-21 Ekim 2018, Foça, İzmir.
- YÖK (2018). 2018 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu, <http://www.osym.gov.tr/TR,13683/2018-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-kilavuzu.html>, Erişim tarihi: 13 Kasım 2018.

Özkan TÜTÜNCÜ, Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, Rekreasyon Bölümü.
E-posta: ozkan.tutuncu@deu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2482-0893